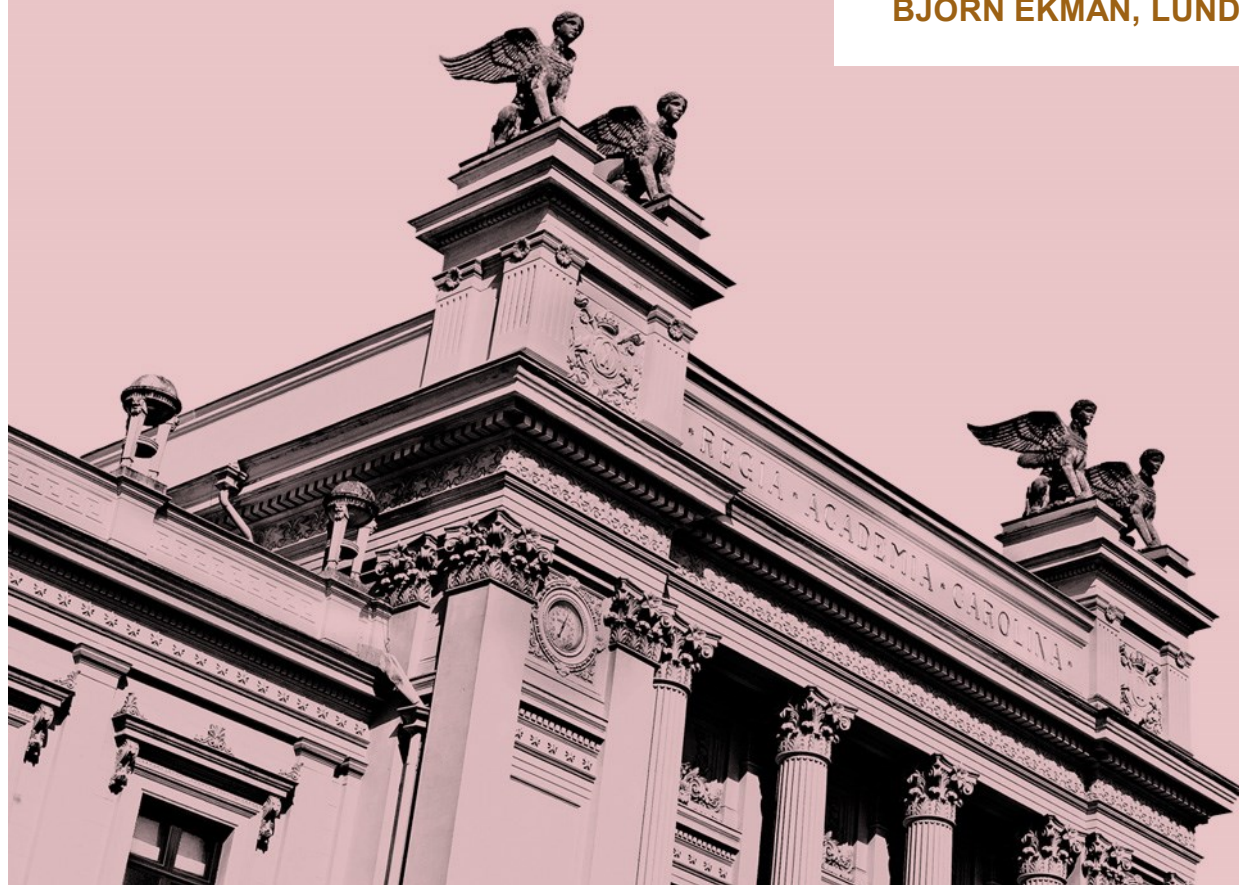

Kostnaderna för vård av närstående i Sverige: Resultat från en nationell hushållsundersökning

BJÖRN EKMAN, LUNDS UNIVERSITET – NKA 2022-05-03

Kostnadsanalys av vård av närstående i Sverige

- Björn Ekman, Lunds universitet
- Kevin McKee, Högskolan i Dalarna
- Joana Vicente, Linnéuniversitetet
- Lennart Magnusson, Linnéuniversitetet och Nka
- Elizabeth Hanson, Linnéuniversitetet och Nka

Innehåll

- Hälsoekonomisk utvärdering: Vad?
- Hälsoekonomisk utvärdering: Varför?
- Hälsoekonomisk utvärdering: Hur?
- Kostnadsstudie: Genomförande
- Kostnadsstudie: Resultat
- Kostnadsstudie: Implikationer
- Frågor och svar

Hälsoekonomisk utvärdering: Vad?

- Kostnader $\neq$ Pris!
- **Priset** du betalar för en vara är ibland (sällan!) vad det **kostade** att producera varan...
- ”**Kostnader** är värdet av de **resurser** som förbrukas för att åstadkomma något”
- **Resurser** är ”allt” som vi (i princip) kan sätta ett värde på:
  - Arbetskraft
  - Maskiner
  - Tid!
  - Miljö
  - Hälsa och välmående
  - ...och...

(Hälso)ekonomisk utvärdering: Varför?

- Vi vill veta vad saker ~~kostar~~ kräver i resursåtgång
- Beslutsfattare vill vet vad saker kostar
- Forskare vill veta vad saker kostar
- Måste göra en utvärdering
- ”Ger oss en uppfattning om vad vi lägger våra egna och gemensamma resurser på”
- Kan utgöra en bas för utvärderingar av insatser

Hälsoekonomisk utvärdering: Hur?

- Olika typer av utvärderingar:

1. Kostnadsanalys (Costing analysis): SEK
  2. Kostnadseffektivitetsanalys (CEA): "Minskat blodtryck, mmhg"/SEK
  3. Kostnadsnyttoanalys (CUA): QUALY/SEK
  4. Kostnads-intäktsanalys (CBA): SEK/SEK
  5. **Cost-of-illness study (Sjukdomsbörda; CoI): SEK**
- Genomförande i tre steg: Identifiera, Kvantifiera, Värdera
  - Typer av kostnader: Indirekta och Direkta

Kostnadsstudie: Genomförande

- Syfte: "att skatta de samhällsekonomiska kostnaderna för vård av närstående i Sverige" (*eng. informal care*)
  - Uppföljning av tidigare studie från 2012 (Socialstyrelsen)
- Genomförande: Enkätundersökning till slumpmässigt urval av 30 009 svenskar över 18 år; stratifierat på region
- Frågeformulär: ca. 30 frågor till anhöriga om omsorg, stöd eller vård till närstående om ...
  - bakgrund, omfattning, typ av stöd, erfarenheter, självskattad hälsa
- Svar: Totalt 11 168 personer svarade (37%)

Kostnadsstudie: Resultat

- Ca. 15% av svarande identifierades som anhöriga -> 1,2 miljoner svenskar över 18 år
- 1. Identifiera kostnader: undersökningsdata
- 2. Kvantifiera kostnader: undersökningsdata
- 3. Värdera kostnader: andra källor – SCBs lönestatistik, forskningsresultat
- Totala samhällsekonomiska kostnader = antal (timmar) x värdet (SEK) x antal (personer)

Kostnadsstudie: Resultat (forts.)

Domän	Kostnadspost	Kostnad, SEK	Andel av totala kostnader, %
A. Indirekta kostnader			
A.1	Slutat arbeta	21 040 045 347	14
A.2	Förkortad arbetstid	42 443 895 514	28
A.3	Nedsatt "arbetsförmåga"	20 009 265 028	13
<i>Delsumma</i>		83 493 205 889	55
B. Direkta kostnader för vård			
B.1	Vårdtid	40 998 299 353	27
B.2	Egna finansiella kostnader	22 529 180 952	15
B.3	Förlorad sömn	5 114 705 508	3
<i>Delsumma</i>		68 642 185 814	45
Totala kostnader		152 135 391 703	

Notera: Inga kostnader för arbetsgivare och staten (regioner och kommuner)!

Kostnadsstudie: Mycket eller litet...?

Område	Kostnad per år	Källa
Hälso- och sjukvården	Ca. 500 miljarder	SCB, Regionala och privata utgifter
Utbildning	Ca. 300 miljarder	SCB, Offentliga utgifter
Diabetes	Ca. 80 miljarder	FHM
Psykisk ohälsa	Ca. 75 miljarder	FHM

Vad skulle det kosta att ersätta den "informella" vården med "formella" vårdgivare?

- Exv. ersätt anhöriga med undersköterskor
- Multiplicera lönekostnaden per timme med antalet vårdtimmar per år
- Svar: ca. 193 miljarder kronor per år ("brutto")
- ...finns också ett värde i att ge omsorg, stöd och vård till närstående!

Kostnadsstudie: Implikationer

- Vi har nu ett bättre underlag än vi hade innan
- Vi vet nu att kostnaderna för vård av närstående i Sverige är stora
- Vi vet nu hur kostnaderna fördelar sig
- Vi vet nu att kostnaderna i huvudsak faller på den anhörige
- Vi kan nu formulera insatser som kan utvärderas genom att undersöka hur kostnaderna och effekterna blev

Läs gärna mer...

- Ekman et al. (2021) Cost analysis of informal care: estimates from a national cross-sectional analysis in Sweden, *BMC Health Systems Research* 21; <https://bmchealthservres.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12913-021-07264-9>.
- NKA, <https://anoriga.se/> för en svensk version av studien.
- SBU, <https://www.sbu.se/sv/metod/sbus-metodbok/>.
- FHM, <https://www.folkhalsomyndigheten.se/folkhalsorapportering-statistik/halsoekonomi/halsoekonomiska-utvarderingar/>.

Tack!

